

Такім чынам, актывізацыя пазнавальнай дзейнасці ў працэсе рэферыравання была накіравана на ажыццяўленне сувязі англійскай мовы са спецыяльнымі дысцыплінамі. Рэалізацыя міжпрадметных сувязяў дазволіць студэнтам выкарыстоўваць замежную мову на практыцы і будзе садзейнічаць павышэнню іх цікавасці да будучай прафесіі.

Палабслава Н.А.,
дацэнт

АГУЛЬНАТЭАРЭТЫЧНЫЯ ПЫТАННІ ІНТЭНСІўНАГА НАВУЧАННЯ ЧЫТАННЮ

Навучанне чытанню арыгінальнай літаратуры па спецыяльнасці мае вялікае значэнне для эфектыўнасці выкладання замежнай мовы. Уменне чытаць спецыяльную літаратуру з'яўляецца для выпускніка вышэйшай навучальнай установа адным з галоўных аспектаў валодання замежнай мовай. І задача выкладчыка заключаецца ў тым, каб даць навучэнцу ў гэтым неабходны і дастатковы мінімум ведаў і навыкаў, г.зн. адабраць з моўнай сістэмы тых з'явы, якія асабліва важныя для хуткага авалодання чытаннем. Выкладчык павінен глумачыць іх такім чынам, каб забяспечыць неспасраднае выкарыстанне гэтых ведаў у практыцы чытання, а потым з дапамогай мэтанакіраваных практыкаванняў сфарміраваць аўтаматычныя навыкі разумення іншамоўнага тэксту. Такі падыход да навучання чытанню разглядаецца як інтэнсіўны.

Да ліку асноўных метадычных палажэнняў інтэнсіўнага навучання чытанню адносіцца ўспрыманне тэксту і сказа як цэласных адзінак у змястоўным і моўным плане. На гэтай асаблівасці тэксту базіруецца спецыфіка працы чытання, магчымасць яго прагназіравання. У змястоўным плане звязная структура тэксту дазваляе прагназіраваць яго логіка-кампазіцыйнае чыненне, сачыць за развіццём думкі і г.д., што абумоўлівае ўспрыманне змястоўнай інфармацыі тэксту. У моўным плане ўзаема сувязь і ўзаемаабумоўленасць элементаў сказа, слова, словазлучэння дазваляюць ліквідаваць шматфункцыянальнасць і шматзначнасць граматычных формаў. Магчымасць моўлага прагназіравання закладзена ў аб'ектыўнай лінгвістычнай характарыстыцы ўсякага звязнага тэксту.

Навучанне разуменню ў працэсе чытання абапіраецца ў першую чаргу на авалоданне структурай мовы (яе элементамі і іх сувязямі), што з'яўляецца вельмі важным палажэннем інтэнсіўнага навучання чытанню. Навучэнца павінен ведаць адрознівальныя фармальныя адзнакі марфалагічных і сінтаксічных катэго-

рый. Рух думкі ад формы да значэння з'яўляецца асноўным пры чытанні іншамоўнага тэксту.

Яшчэ адным прынцыпам, асабліва важным менавіта для інтэнсіўнага курса навучання чытанню, які разлічаны на дарослую аўдыторыю навучэнцаў, з'яўляецца абагульненая перадача моўнага матэрыялу. Абагульненне моўных з'яў па адзнаках падобнасці формаў і значэнняў з паказваннем адрознівальных прымет дае магчымасць прадставіць часткі структурнай сістэмы мовы у больш агульным выглядзе. Гэта абумоўліваецца скарачэннем тэрмінам навучання і неабходнасцю дасягнуць аўтаматызму ва ўспрыманні іншамоўнага тэксту.

Навучанне чытанню з'яўляецца актыўнай дзейнасцю. У метадычнай літаратуры адрозніваюць «разуменне - працэс» і «разуменне - вынік». У цэнтры ўвагі выкладчыка пры навучанні чытанню павінна быць «разуменне - працэс», г.зн. пэўная паслядоўнасць разважанняў па супастаўленню распазнавальных адзнак. «Разуменне - вынік» з'яўляецца дзякуючы правільна арганізаванай дзейнасці ў працэсе разумення.

Усе істотныя палажэнні навучання чытанню ўзасмазвязаны паміж сабой, абапіраюцца на разуменне мовы як структурна-арганізаванай сістэмы, а таксама на мэтанакіраваную метадычную ўстаноўку.

Кузьмінч Т.В.,
аспірантка

ПЕРШАСНЫ ДАКУМЕНТАЛЬНЫ ПАТОК ПА ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСІ (1982-1992)

Дакументальны паток (ДП) уяўляе сабой дынамічную сістэму, якая складзецца з мноства дакументаў, тэматычна і семантычна ўзасмазвязаных паміж сабой. Гістарычны дакументальны паток (ГДП) з'яўляецца часткай сусветнага ДП. Ён адлюстроўвае развіццё гістарычнай навукі і прадстаўлены сукупнасцю дакументаў, адпаведных сучаснаму ўзроўню выдавецкай справы, уключае ў якасці структурных адзінак мікрапатокі па асноўных састаўных предметнай галіны.

Бібліямэтрычны аналіз прадугледжвае вызначэнне колькасных паказчыкаў і структурных адзінак першаснага ДП. ГДП як сукупнасць упарадкаваных і ўзаемазвязаных носьбітаў гістарычнай інфармацыі адлюстроўвае стан і тэндэнцыі развіцця прадметнай галіны, тэматычную разнастайнасць дакументаў, жанравыя і тыпа-відавчыя прыярытэты гістарычнай прадукцыі, моўную і геаграфічную размеркаванасць інфармацыі.